

Sjekkliste for leger ved oversendelse av søknad om sterilisering

Sterilisering reguleres av en egen lov. Hovedregelen er at alle som bor i Norge, og som har fylt 25 år, kan bli sterilisert hvis de ønsker det. Noen må søke spesielt og få søknaden behandlet av en steriliseringsnemnd. Dette gjelder personer som er yngre enn 25 år, eller som har en alvorlig sinnslidelse, psykisk utviklingshemming eller som er psykisk svekket. For at søknaden skal kunne innvilges, må bestemte vilkår i steriliseringsloven være oppfylt.

Søkers behandlende lege skal sende søknaden om sterilisering til helseavdelingen hos Fylkesmannen i det fylket der den som ønsker å bli sterilisert, er bosatt. Fylkesmannen forbereder saken for nemnda og innhenter nødvendige opplysninger så det kan foretas en faglig vurdering av søknaden. Etter steriliseringsloven er det en del formalia som må være ivaretatt før søknaden kan bli vurdert:

Undertegnet begjærings skjema

- En søknad om sterilisering skal som hovedregel fremsettes av den som ønsker å bli sterilisert. Vedkommende må derfor selv underskrive skjemaet [Begjæring om sterilisering \(IS-1134\)](#), der det fremkommer at han/hun søker om sterilisering, samt er innforstått med konsekvensene av inngrepet. Henvisende lege bekrefter at slik informasjon er gitt ved også å undertegne begjæringen.
- Det kreves samtykke fra verge eller midlertidigverge dersom søker er under 18 år eller alvorlig sinnslidende eller alvorlig psykisk utviklingshemmet eller alvorlig psykisk svekket (§ 4 andre ledd). Det er bare i tilfeller der vedkommende "har en så alvorlig sinnslidelse eller psykisk utviklingshemming eller psykisk svekkelse at vedkommende ikke har evne til selv å ta standpunkt til inngrepet og helbredelse eller vesentlig bedring ikke kan påregnes", at vergen kan fremsette søknad på vegne av vedkommende (steriliseringsloven § 4 tredje ledd).
- Kopi av legitimasjonen som er fremvist legges ved søknaden.

Klargjøring av eventuell verges mandat ved oppnevning

- Der verge eller midlertidigverge fremsetter søknad om sterilisering eller samtykker til dette, må det fremgå av vergemandatet at dette gjelder ivaretagelse av personens personlige interesser eller sterilisering.

- Dersom søker ikke har verge, må midlertidigverge oppnevnes av fylkesmannen jf. § 4 fjerde ledd. Bekreftelse fra fylkesmannen om slik oppnevning må vedlegges søknaden.

Begrunnelse for søknaden

- Redegjørelse om hvorfor det søkes om sterilisering.
- For personer under 18 år er det et tilleggskrav at det må foreligge *særlig tungtveiende grunner* for sterilisering. Dette må det eventuelt redegjøres for i søknaden. Det å ha en psykisk utviklingshemming er ikke i seg selv tilstrekkelig for å få innvilget et steriliseringsinngrep.

Utfyllende opplysninger

- Utdyping av om søker er blitt informert om hva steriliseringsinngrepet går ut på og konsekvensene av inngrepet, og hva som eventuelt er søkers tilbakemelding på informasjonen. Det er et krav om at søker skal motta tilpasset informasjon om søknaden/inngrepet, i den grad dette er mulig ut fra vedkommendes forutsetninger.

Habiliteringstjenesten har et eget nettverk (www.nfss.no) som arbeider med spørsmål som gjelder kropp, seksualitet og prevensjon for personer med en psykisk utviklingshemming. Nettverket er en viktig ressurs i kunnskapsformidling og utvikling av tilrettelagt informasjons- og undervisningsmateriell, og kan arbeide direkte med henvisninger som kommer til habiliteringstjenesten.

- Utfyllende opplysninger om søkers diagnose, prognose og/eller andre relevante lidelser og søkers tilstand og funksjonsnivå per i dag (herunder omsorgsevne og egenomsorg). Hvis søker har en psykisk utviklingshemming, vedlegges en vurdering (testresultater) både av evnenivå (intelligens) og adaptive ferdigheter (ferdigheter for tilpasning og håndtering av hverdagslivets utfordringer).
- Opplysninger om hvorvidt annen prevensjon har vært benyttet eller vurdert og om det er registrert uønskede bivirkninger.
- Opplysninger om hvor et eventuelt steriliseringsinngrep ønskes utført.

juni 2016